

BATLLES I REGIDORS DEL TERME DE TAVERTET I SOREROLS

1762-1798

No és fins a principis del segle XIX, i sobretot a partir de 1835, que les corporacions municipals es configuren d'una manera semblant a com les coneixem actualment.¹ Anteriorment, en el que s'ha anomenat Antic Règim, la majoria dels actuals municipis eren termes jurisdiccional, arrelats en el món feudal de l'Edat Mitjana, i depenien de l'autoritat del Senyor corresponent, que hi tenia una jurisdicció o una autoritat molt considerable. Tanmateix, també en aquesta època aquests termes havien de tenir una organització interna, i moltes vegades aquesta organització no era massa diferent de com serà més endavant, i els termes tenien també uns batlles i uns regidors. Evidentment aquests càrrecs eren una mica diferents a com seran més tard. Per una banda aquests càrrecs tenien, a més de funció administrativa, també funció judicial ja que no s'havia arribat a la separació de poders i els senyors jurisdiccional també tenien autoritat judicial i per tant els seus representants també la podien exercir. A més, aquests càrrecs no es nomenaven per un procés electoral tal com fem ara sinó que, com

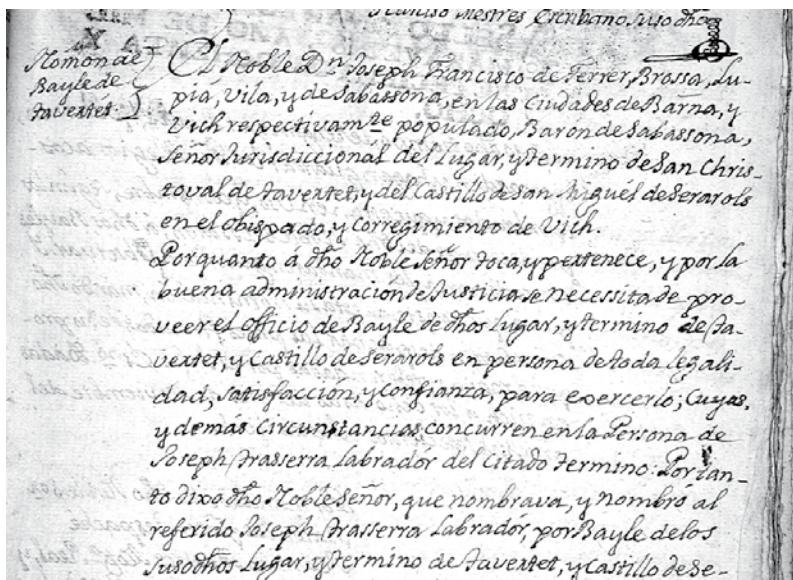
ha estat habitual fins i tot en èpoques no pas llunyanes, els càrrecs eren nomenats "des de dalt", en aquella època eren nomenats pel senyor jurisdiccional o pel seu procurador.

Pel que fa a Tavertet, la documentació referent a l'organització i funcionament del municipi "modern" es troba, lògicament, a l'Arxiu Municipal.² Per l'època anterior, però, com que l'organització i el funcionament depenia directament del senyor del terme, en aquest cas del baró de Savassona que era senyor del terme de Tavertet i Soreros, la documentació solia quedar a mans de la persona a qui el baró encarregava l'escripció del terme, que era la "oficina" on es recollien per escrit les actuacions i tràmits. L'habitual era que la funció d'escriu la fes un notari, i en moltes ocasions és gràcies a això que els registres de la cúria s'han conservat, entre els volums dels notaris. És el cas, per exemple, del registre de la cúria dels termes del baró de Savassona dels anys 1762 a 1797, que s'ha conservat entre els fons notariais de l'Arxiu de la Cúria Fumada de Vic.³ En aquest registre, de 190 fulls, s'hi recullen totes les actuacions oficials de l'administració del terme de Savassona i del terme de Tavertet i Soreros. Hi ha, entre d'altres coses, els nomenaments de batlles, que permeten conèixer tant el procediment seguit en l'elecció com també les persones nomenades per exercir els càrrecs, pel període que va des de 1762 fins 1798.

El nomenament de càrrecs

Com hem dit, corresponia al senyor jurisdiccional, i per tant en aquest cas al baró de Savassona, el nomenar els batlles i regidors del terme de Tavertet i Soreros. Ho podia fer

Nomenament de Josep Trasserra com a batlle de Tavertet pels anys 1789-1790, fet a Vic el 8 de novembre de 1788.

personalment, o a través d'una persona que el representés, un procurador.

Els nomenaments es feien a finals d'any, normalment al desembre o al novembre encara que alguns anys s'avança a l'octubre, i el 1796 fins i tot s'avança al 30 de setembre. També hi ha alguns anys, entre 1765 i 1768, que el nomenament es retarda fins als primers dies de gener. En tot cas, sigui quin sigui el moment del nomenament els càrrecs sempre entren formalment en vigor en començar l'any.

La durada del mandat no era igual per al batlle que per als regidors. En el cas del batlle, en els nomenaments fets des de l'any 1762 fins 1788 es fa constar que ha d'exercir el càrrec des que en prengui possessió (davant del baró o del seu procurador) fins que se li nomeni successor, però realment la presa de possessió sempre és entorn de l'1 de gener, i se'l renova sempre cada dos anys. I consolidant aquest ús com a dret, a partir del nomenament que es fa a finals de 1789 ja es fa constar explícitament que el càrrec entra en vigor l'1 de gener i té una durada de dos anys. Pel que fa als regidors, en canvi, sempre es fa constar que el nomenament és per un any a partir de l'1 de gener. Veure qui fa els nomenaments resulta suggerent per tal com reflecteix la relació del senyor jurisdiccional amb el seu terme.

Els nomenaments fets el desembre de 1762 i el desembre 1763 els fa Antoni de Ferrer, Llupià, Vila i de Savassona, domiciliat a Vic, en nom propi i com a procurador de la seva mare, Josepa de Ferrer i Graell, vídua de Jeroni Faus de Ferrer Llupià Vila i de Savassona. Els de gener de 1765 i de 1766 els fa el mateix Antoni de Ferrer, Llupià, Vila i de Savassona, habitant a Vic, però no els fa com a procurador sinó ja com a senyor jurisdiccional dels termes de Tavertet i Sorerols. El gener de 1767 els nomenaments els fa Ramon de Gomar i Navés, habitant a Vic, procurador d'Antoni de Ferrer, i els següents, des de gener de 1768 fins gener de 1769 els torna a fer directament el baró.

El novembre de 1770 torna a fer el nomenament el baró, però per primer cop consta com a domiciliat a Vic i a Barcelona. Des de Barcelona, el 3 de gener de 1771 nomena com a procurador a Marià Comes, doctor en drets i habitant a Vic, que serà qui farà els nomenaments a partir de llavors. Aquest, fins el novembre de 1786 farà els nomenaments en nom d'Antoni de Ferrer però el dos d'octubre de 1787 consta ja com a baró de Savassona el successor d'aquest, que és Josep Francesc de Ferrer, Ivàñes, Cuevas, Brossa, Vila i de Savassona, i el novembre del mateix any Marià Comes farà els nomenaments ja com a procurador d'aquest baró. Els següents nomenaments, des del novembre del 1788, els farà personalment el nou baró, fins els d'octubre del 1791. L'octubre de 1792 tornarà a fer-los el procurador, però els d'octubre del 1793 i fins els darrers que tenim, d'octubre de 1797, els farà de nou el baró personalment.

Els nomenaments són fets sempre a Vic, excepte els nomenaments que fa el baró el 30 de setembre de 1796 dels regidors i batlle que han d'exercir a partir d'1 de gener de 1797, nomenaments fets a Barcelona. Així doncs, cap dels nomenaments, ni els fets pel baró ni els fets per procurador, no es fan estant presents aquests al terme.

*La masia de Trasserra que conserva, entre d'altres, una llinda amb la inscripció: Josep Trasserra 1790.
Foto: Lluís González*

Vegem, com a exemple, els nomenaments de batlle fet el 8 de novembre de 1788:

El noble Dn. Josep Francisco de Ferrer, Brossa, Lupià, Vila y de Sabassona, en las ciudades de Barcelona y Vich respectivamente populado, barón de Sabassona, señor jurisdiccional del lugar y término de San Christoval de Tavertet y del Castillo de San Miguel de Serarols, en el obispado y corregimiento de Vich.

Por quanto a dicho noble señor toca y pertenece y por la buena administración de justicia se necessita de proveer el oficio de bayle de dichos lugar y término de Tavertet y castillo de Serarols en persona de toda legalidad, satisfacción y confianza para ejercerlo, cuyas y demás circunstancias concurren en la persona de Josep Trasserra, labrador del citado término, por tanto dixo dicho noble señor que nombrava y nombró al referido Josep Trasserra, labrador, por bayle de los soso-

dichos lugar y término de Tavertet y castillo de Serarols. El qual empleo deberá servir dende que tomare possessión hasta que se le nombrare su successor, previniendo que antes de entrar en possessión del mismo empleo habrá de prestar el acostumbrado juramento en mano del Dr. en derechos Mariano Comes, en Vich populado, de ha-verse bien y legalmente en el exercicio del referido empleo, y de defender los officios y derechos de dicho señor barón y hacer lo demás que los bayles estan obligados hacer, segun constituciones de este Principado y ordenanzas de su magestad. Por lo que manda al bayle y regidores actuales y a los venideros de dicho lugar, castillo y término que durante el susodicho tiempo le tengan por bayle y observen y guarden y hagan guardar los Privilegios acostumbrados y que estan en uso y costumbre según los predecesores del dicho noble senyor barón a dichos bayles concedieron, y les mandaron guardar y observar. Y para que conste de esta su nominación mandó dicho senyor barón

Una possible creu de terme vora mateix de la casa de Trasserra; el límit del terme passa a una certa distància de la masia.

Foto: Anna Borbonet

despachar las presentes, firmadas de su propia mano y referendadas por el infrascrito escribano. Dadas en Vich a los ocho dias del mes de noviembre del año mil setecientos ochenta y ocho.

Si només tinguéssim en consideració els nomenaments podria semblar que aquests es feien de manera absolutament discrecional o arbitrària, per elecció directa del baró o del seu procurador, però això no era pas així. Una incidència de l'any 1795 ens proporciona informació sobre el procés que se seguia. Es tracta de la intervenció del baró feta des de Barcelona el 6 de febrer de 1795. S'hi exposa que Josep Tresserra havia estat nomenat com a batlle perquè l'ajuntament del terme l'havia proposat en primer lloc de la terna, però Tresserra demana que se l'excusi perquè és cunyat de Joan Miarons. En conseqüència el baró nomena com a batlle, per dos anys a partir de l'1 de gener ja passat, a Josep Serra, proposat per l'ajuntament en segon lloc. És a dir, el baró es limitava, pràcticament, a nomenar com a batlle aquell que constava en primer lloc de la terna que li presentava l'ajuntament del terme. I en casos com aquest en què hi havia problema el baró no pren cap decisió arbitrària sinó que es limita a nomenar el següent de la terna. Per tant, qui determinava el nomenament dels càrrecs era el propi ajuntament del terme —format pel batlle i els regidors—, que era qui configurava la terna per l'elecció de batlle, i en aquest sentit el nomenament per part del senyor esdevenia només una formalitat simbòlica de reconeixement de jurisdicció.

Sobre l'inconvenient del parentiu de Josep Tresserra i Joan Miarons, tenint en compte que el tal Miarons no consta com a regidor és possible que fos el síndic personer, funcionari municipal creat pel consell de Castella el 1766 a tots els ajuntaments de l'estat, que exercia de procurador dels interessos dels veïns. Era elegit per sufragi directe (com el *diputat del comú*), i la seva funció, bastant genèrica, era "instar" tot allò que pogués redundar en benefici del comú.⁴ Hi havia incompatibilitats de parentiu entre el síndic personer i els batlles i regidors,⁵ i de fet el mateix registre de la cúria del baró en recull un cas explícit. El 4 de novembre de 1780 un dels regidors nomenats per començar a exercir l'1 de gener del 1781 era Miquel Coromina, fuster, però just el dia 5 de gener de 1781 el procurador del baró intervé perquè ha arribat al seu coneixement que el tal Miquel Coromina és parent en segon grau del síndic personer del mateix terme, "*por qual motivo no puede servir el dicho empleo de regidor según reales ordenanzas*", i per tant revoca el nomenament de Coromina i en el seu lloc nomenen a Miquel Noguer i Verdaguer, bracer de Tavertet.

Les persones nomenades

Presentem a continuació la relació de les persones que van exercir els càrrecs de batlle i de regidors al terme de Tavertet i Soreros de 1762 a 1798. Les dates corresponen no a la data de nomenament, que ja hem dit que podia variar, sinó a la d'exercici del càrrec, que es corresponia amb anys naturals. Fem constar l'ofici i el lloc quan consta en el nomenament.

**automecànica
ferrer**
taller de reparacions

tel. 93 856 81 04 carrer sant martí, 21
mòbil 689 520 597 08511 l'esquirol
jfferrer@cecauto.com Sta. ma. de corcó

**L'Avenc
Tavertet 08511
Barcelona
info@avenc.com**

**L'Avenc
DE TAVERTET**

Any	Batlle	Regidors
1762	Francesc Monteis	(no consta el nomenament)
1763	Joan Serra Parareda	Joan Subiranes, pagès - Pere Joan Sunyer, pagès - Bernat Noguer, jornalер
1764		Joan Torra, pagès de Tavertet - Josep Vila, pagès de Tavertet - Josep Vilaret, pagès de Serarols
1765	Josep Subirana	Josep Noguer, pagès - Joan Arau, pagès - Miquel Casals, pagès
1766		Pere Pontí, pagès - Josep Tresserra menor, pagès - Bernat Novelles, pagès
1767	Pau Serra, pagès	Josep Vila, masover del mas Perer - Adjutori Riera, pagès de Tavertet Feliu Vinyeta, pagès de Serarols
1768		Joan Torra, pagès de Tavertet - Miquel Monteis, pagès de Tavertet Josep Vilaret, pagès de Serarols
1769	Joan Serra i Parareda	Josep Tresserra menor, pagès - Joan Arau, pagès - Mateu Albert, pagès
1770		Pere Pontí - Miquel Casals - Miquel Noguer menor
1771	Miquel Monteis, pagès amo del mas Monteis	Francesc Coromina, pagès de Tavertet - Josep Sallen, pagès de Serarols Joan Serra pagès de Tavertet
1772		Josep Tresserra, pagès - Francesc Dalmau, pagès - Ignasi Torra, pagès
1773	Pere Pontí, pagès amo del mas Pontí	Josep Vila, pagès - Josep Novelles de Munt, pagès - Josep Novelles, jornalер
1774		Joan Serra i Parareda, pagès - Bernat Noguer, bracer - Josep Rifà, masover de l'Arau
1775	Juan Arau, masover de l'Avenc	Adjutori Riera - Miquel Casals - Bartomeu Vilaret
1776		Pau Serra, pagès - Francesc Subiranas, pagès - Josep Jofré, pagès solter
1777	Josep Tresserra, pagès hereu de Tresserra	Joan Serra i Parareda - Josep Novelles de Vall - Dionís Vinyeta
1778		Josep Vila - Josep Pontí - Bartomeu Vilaret
1779	Adjutori Riera, pagès	Josep Serra, pagès - Josep Sallent, pagès - Josep Rifà, pagès
1780		Joan Arau, masover de l'Avenc - Joan Dalmau, masover del Crous - Gaspar Novelles menor, jornalер de Tavertet
1781	Josep Novelles de munt, amo de Novelles de munt, revocat per ser parent en segon grau del síndic personer. Substituit per Miquel Noguer i Verdaguer, bracer de Tavertet	Josep Tresserra, pagès amo de Tresserra - Mateu Albert, pagès de Tavertet - Miquel Coromina, fuster de Tavertet
1782		Josep Pontí, pagès - Bartomeu Villaret, pagès - Joan Serra, pagès

1783	Josep Vila i Vilar	Francesc Sobiranes, pagès - Miquel Casals, pagès - Pere Rossell, pagès
1784		Josep Jofré, pagès - Josep Collell, pagès - Joan Dalmau, pagès
1785	Joan Arau, masover de l'Avenc	Bernat Novelles de vall, pagès - Miquel Baranera, pagès - Dionís Vinyeta, pagès
1786		Josep Novelles de munt, pagès - Josep Riera, pagès - Bartomeu Vilaret, pagès
1787	Josep Vila i Vila (sic)	Pau Sunyer, pagès - Josep Novelles de vall, fabricant - Joan Sallés, pagès
1788		Pau Rossell, pagès - Josep Rifà, pagès - Josep Faja, jornaler
1789	Josep Tresserra, pagès	Josep Torra - Josep Riera - Josep Collell
1790		Miquel Sobiranes i Baranera, pagès - Josep Novelles de Vall, pagès - Josep Pu-bill, pagès
1791	Josep Serra, pagès	Joan Dalmau, pagès - Manel Parareda, pagès - Joan Miarons, pagès
1792		Josep Riera, pagès - Ignasi Torra - Josep Rifà
1793	Joan Arau	Bernat Novelles de vall - Miquel Casals - Josep Collell
1794		Josep Jofré, per Tavertet - Josep Novelles de munt, per Tavertet - Joan Miarons per Sorcerols
1795	Josep Treserra, pagès. Rellevat per ser cunyat de Joan Miarons. Substituït (6 febrer 1795), per Josep Serra, pagès	Miquel Sobiranes i Baranera, pagès - Josep Riera, pagès - Eudald Cases, pagès
1796		Miquel Coromina i Verdaguer, pagès - Joan Dalmau, pagès - Joan Sallers, pagès
1797	Manel Parareda, pagès	Josep Jofré, pagès - Ignasi Torra, pagès - Jaume Tresserra, pagès
1798		Francesc Sobiranes, pagès - Josep Serra masover de les Balms - Joan Arcarons, sastre

Rafel Ginebra i Molins

Notes:

¹Vegeu Jordi VILAMALA, "L'Arxiu Municipal de Tavertet. Què és? Per a què serveix?", dins *Els Cingles de Collacabra*, núm. 50 (desembre 2003), p. 25-28.

² Vegeu nota anterior.

³ Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic, Arxiu de la Cúria Fumada, Savassona/2.

⁴ Josep M. TORRAS I RIBÉ, *Els municipis catalans de l'Antic Règim (1453-1808)*, Barcelona: Curial, 1983, p. 342-343.

⁵ Ídem, p. 341